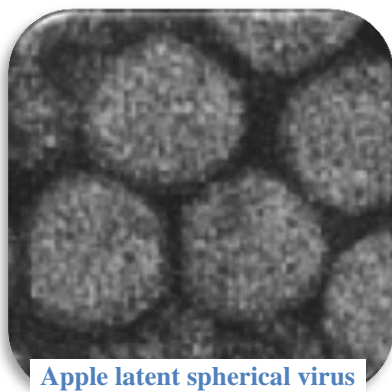

Научно становище относно риска, породен от търговията с полен на някои растения като път за въвеждане на вируси и вирусоподобни организми в ЕС и възможни мерки за редуциране на риска

Експертите от Панела по растително здраве към ЕОБХ са извършили оценка на риска от въвеждане на някои **вируси и вирусоподобни инфекциозни агенти** (*списък на видовете и настоящето им разпространение е представен на таблица 1*) чрез внос на цветен прашец (*полен*), предназначен за изкуствено опрашване на осем растителни рода (*Prunus L.* – череша, вишна, слива и други, *Cydonia Mill.* – дюля, *Fragaria L.* – ягоди, *Malus Mill.* – ябълка, *Pyrus L.* – круша, *Ribes L.* – френско грозде, *Rubus L.* – малина, къпини и *Vitis L.* – грозде). За родовете *Fragaria sp.*, *Rubus sp.*, *Ribes sp.*, *Vitis sp.* и *Cydonia sp.*, **не е идентифицирана търговия** на полен, поради което рискът от въвеждане на вируси, изброени в Директива 2000/29/ЕО е оценен като **пренебрежим с ниска степен на несигурност** на данните. Що се касае за родовете *Prunus sp.*, *Malus sp.* и *Pyrus sp.* е установено, че **се осъществява търговия** с полен и съответно е извършена подробна оценка на риска.

"много малко" до "малко" вероятно за AFCVd.

Трябва да се отбележи, че почти всички оценки са свързани с **висока степен на несигурност на данните** поради липса на **информация** в редица аспекти. В резултат на това, рискът от въвеждане на изброените вируси и вироиди с полен, предназначен за опрашване от

В резултат на извършената оценка е установено, че за **12 вируса и 1 вироид** вероятността от навлизане е оценена от "малко" до "средно" вероятна, а вероятността от установяване е оценена като "много малко" до "малко" вероятна. За други два инфекциозни агента – *Apple latent spherical virus (ALSV)* и *Apple fruit crinkle viroid (AFCVd)* оценката от вероятността за навлизане е много "малко вероятно", а вероятността от установяване след навлизане е съответно "средно" вероятно до "вероятно" за ALSV и

родовете *Prunus sp.*, *Malus sp.* и *Pyrus sp.* може да се счита за "пренебрежим" до "нисък" с „висока“ степен на несигурност.

Цветен прашец (полен) от различни видове растения, заснет с помощта на сканиращ електронен микроскоп и оцветен допълнително.

Действащото към момента законодателство осигурява в значителна степен мерките за редуциране на риска (например – **забрана** за внос на полен, включително и съдържащият се в растения за засаждане **от редица страни**; наличие на **сертификат** според определена сертификационна схема; **растителен материал**, получен по права линия от безвирусни растения, отглеждани при подходящи условия и подложени на **официално изследване** най-малко веднъж през последните три вегетационни сезона). Рискът обаче може да бъде **допълнително**

редуциран ако в приложения III и IV на Директива 2000/29/ЕО се конкретизира и добави и полена като възможен преносител на инфекциозни агенти. Панелът идентифицира и две **допълнителни възможности за редуциране** на риска, които са с висока ефективност и приложимост: **1.** разширяване на обсега на **забраната за внос** на полен от *Prunus sp.*, *Malus sp.* и *Pyrus sp.* за всички държави, които не са членки на ЕС и **2.** изискване за **индивидуално тестване на всяка пратка**. Несигурността на ефективността и целесъобразността на тези мерки са оценени съответно с оценките "ниска" и "ниска до средна". **Изкореняването на растенията** като единствена мярка за редуциране на риска при вече установен инфекциозен агент е оценена като **средно ефективна** (когато се касае за **овощни насаждения**) със средно ниво на техническа осъществимост.

Таблица 1: Разпространение на територията на ЕС на вирусите и виридите, оценени в настоящото становище.

Вирус	Акроним	Разпространение според EPPO PQR	Разпространение по литературни данни
<i>Tobacco ringspot virus</i>	TRSV	Унгария, Литва, Полша, Обединено Кралство	Холандия, бивша Югославия, бивш СССР
<i>Tomato ringspot virus</i>	ToRSV	Хърватска, Франция, Италия, Литва, Словакия, Словения бивш СССР,	бивша Югославия, Швеция, Обединено кралство, Холандия, Дания

<i>Cherry rasp leaf virus (American)</i>	CRLV	Няма данни	Шотландия
<i>Peach mosaic virus (American)</i>	PcMV	Няма данни	Гърция, Италия
<i>Peach rosette mosaic virus</i>	PRMV	Няма данни	Не се среща в ЕС
<i>Plum line pattern virus (American)</i>	APLPV	Италия	Няма данни
<i>Little cherry virus 1</i>	LChV1	Белгия, Германия, Италия, Румъния, Кралство	Чехия, Гърция, Полша, Обединено
<i>Little cherry virus 2</i>	LChV2	Германия, Полша	Среща се в Европа без да е конкретизирано
<i>Plum pox virus</i>	PPV	Австрия, България, Кипър, Германия, Унгария, Латвия, Люксембург, Полша, Румъния, Словения, Обединено Кралство	Белгия, Хърватска, Франция, Гърция, Италия, Литва, Холандия, Португалия, Словакия, Испания, Обединено Кралство
<i>Apple latent spherical virus</i>	ALSV	Няма данни	Австрия, Белгия, България, Хърватска, Кипър, Чехия, Франция, Германия, Гърция, Унгария, Италия, Литва, Люксембург, Холандия, Полша, Португалия, Румъния, Словакия, Словения, Испания, Обединено Кралство
<i>Asian prunus virus</i>	APV	Няма данни	Няма данни
<i>Cherry mottle leaf virus</i>	CMLV	Няма данни	Белгия, Чехия, Словакия, Италия, Полша, Румъния, бивша Югославия
<i>Cherry twisted leaf virus</i>	CTLV	Няма данни	Дания, Румъния
<i>Apple fruit crinkle viroid</i>	AFCVd	Няма данни	Няма данни
<i>Apple scar skin viroid</i>	ASSVd	Няма данни	Гърция, Обединено Кралство

Източник:

1. EFSA PLH Panel (EFSA Panel on Plant Health), 2013. Scientific opinion on the risks posed by *Prunus* pollen, as well as pollen from seven additional plant genera, for the introduction of viruses and virus-like organisms into the EU. EFSA Journal 2013;11(10):3375, 50 pp. doi:10.2903/j.efsa.2013.3375

Георги Балджиев,
 Център за оценка на риска към БАБХ
 21.11.2013 г.